

Česká školní inspekce

Pražský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Waldorfská mateřská škola, Praha 6 – Břevnov, Dusíkova 3/1946

Dusíkova 3/1946, 162 00 Praha 6 - Břevnov

Identifikátor školy: 600 038 734

Termín konání inspekce: 8. a 9. prosince 2004

Čj.:	01 1062/04-1505
Signatura:	oa6ay106

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Zřizovatelem Waldorfské mateřské školy je Městská část Praha 6, Čs. Armády 23. V roce 1991 byla v běžné mateřské škole zřízena jedna třída orientovaná na waldorfskou pedagogiku, v dalších letech pak vlivem zájmu veřejnosti byla tato orientace rozšířena na celou školu. Provoz probíhá v pěti věkově heterogenních třídách. Kapacita předškolního zařízení je stanovena na 105 dětí, počet zapsaných v tomto školním roce je početně shodný. Vzhledem k tomu, že předškolní zařízení s waldorfskou pedagogikou jsou v Praze pouze dvě, dojíždějí děti i z dalších městských částí. Škola je od 1. ledna 2001 právním subjektem. Součástí mateřské školy je školní jídelna se dvěma kuchyněmi, z nichž jedna připravuje laktoovovegetariánskou stravu.

PŘEDMĚT INSPEKCE

- ❖ Personální podmínky vzdělávání
- ❖ Materiální podmínky vzdělávání
- ❖ Průběh a výsledky spontánních a řízených činností

PERSONÁLNÍ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Pedagogický kolektiv tvoří devět učitelek včetně ředitelky. Pět splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, čtyři učitelky absolvovaly vzdělání v jiném oboru (vychovatelství, speciální pedagogika). Všechny pedagogické pracovnice však prošly základním, některé i prohlubujícím studiem waldorfské pedagogiky na odborných seminářích. Dvě nové učitelky jsou v tomto směru chápány jako začínající a je jim věnována odborná intenzivní péče ze strany celého kolektivu. Jedna učitelka pracuje na zkrácený pracovní úvazek, což vyhovuje provozu školy (jedna třída má pouze dopolední provoz). Služby učitelek jsou sestaveny s ohledem na požadavky školního programu, několikrát týdně se ve třídách učitelky překrývají již v době ranního scházení dětí.

Organizační řád školy stanoví povinnosti vedoucích pracovníků, charakter a poslání waldorfské mateřské školy, doplňkovou činnost školy, pravidla provozu, jeho zajištění a zodpovědnost jednotlivých osob. Povinnosti a práva rodičů určuje vnitřní řád, který je dostatečně informativní a stejně jako organizační řád je funkčním podkladem provozu školy. Kompetence učitelek jsou delegovány v koncepci waldorfské mateřské školy. Určují jmenovitě, kdo zodpovídá za metodickou a kontrolní činnost (kromě ředitelky i zástupkyně), kdo vede pedagogickou praxi studentů (Pedagogické fakulty, Jaboku, Vyšší pedagogické školy ve Sv. Jáně pod Skalou), kdo řídí pravidelná kolegia, spolupráci s waldorfskými základními školami apod. Je zpracován plán kolegií, která jsou svolávána každých čtrnáct dní a jsou funkčním poradním orgánem vedení školy. Zde jsou nejen řešeny aktuální problémy, ale i uváděny učitelky do praxe, přenášeny informace ze vzdělávání i z kontrolní a hospitační činnosti ředitelky a zástupkyně. V řízení kolegia se učitelky střídají.

Vedení zaměstnanců je pravidelnou, cílevědomou činností ředitelky a částečně i zástupkyně. Hospitace jsou písemně zaznamenávány s konkrétními analytickými závěry a doporučením pro další pedagogickou práci. Systematická práce ředitelky se závěry z kontrolní činnosti (rozbory, zobecňování na kolegiích, záznamy v sešitech kontrol) má pozitivní vliv na zvyšování kvality výchovně-vzdělávacího procesu. Přínosem je i pravidelná společná diskuze

na kolegiích. Ředitelka dokáže úspěšně realizovat své plánování v oblasti personálního obsazení školy (včetně provozních zaměstnanců).

Další vzdělávání pedagogů v oblasti waldorfské pedagogiky i v oblasti nových směrů předškolní výchovy umožňuje a podporuje naplňování školního programu i jeho sladění s Rámcovým programem pro předškolní vzdělávání.

Důsledné a objektivní hodnocení učitelek, vedené erudovaně a se znalostí problematiky, má příznivý vliv na jejich profesní růst.

Úroveň personálních podmínek je vynikající.

MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Účelová budova mateřské školy je umístěna v klidné vilové zástavbě blízko Břevnovského kláštera a parku, který děti v době vycházek využívají pro rekreační účely a pohybové využití.

Tato možnost je příznivá především proto, že zahrada mateřské školy není pro pět tříd dostatečně velká. V souladu se zásadami školy je vhodně vybavená dřevěným programem, který je průběžně obnovován, v závislosti na plánovaných úpravách školní budovy. Projekt zásadní přestavby budovy je již několik let a zatím neúspěšně plánován, dosavadní úpravy venkovního pláště nebyly dokončeny a stav fasády i venkovních teras není uspokojivý. V mateřské škole jsou dvě školní kuchyně, jedna má klasický charakter a druhá byla zřízena pro uspokojení přání rodičů, kteří pro své děti chtěli laktoovovegetariánou stravu. Ve dvou podlažích je umístěno pět tříd, jedna z nich má kvůli menším prostorům omezenou kapacitu dětí. Prostory tříd jsou přes členitost nábytkových sestav dostatečné, sestávají ze dvou místností, s přílehlou umývárnu a šatnou. U tří tříd je navíc k dispozici malá ložnice. Promyšlenost a originalita zařízení vycházejí z myšlenky waldorfské filozofie, která přitom podporuje podnětnost činností dětí a respektuje možnosti společné i individuální hry.

Tradiční vybavení tříd dřevěnými prvky v kombinaci s textiliemi, s vyloučením plastových materiálů, silně působí na estetické vnímání každého jedince. Nábytek je vkusný, obnovený, židle a stolky odpovídají antropometrickým požadavkům. Hrací koutky vytvářejí možnosti pro fantazijní využití prostředí, podobně jako nadúrovňová vestavěná patra slouží jak k námětovým, tak i pohybovým hrám. Děti mají dostatečný výběr hraček a pomůcek, některé klasické typy jako v běžných mateřských školách, jiné zcela originální pro waldorfskou pedagogiku. Každá třída je vybavena pro své specifické činnosti kuchyňským koutkem, dřezem a elektrickou troubou, která je pravidelně každý týden využívána. Hračky i materiál jsou uloženy v dosahu dětí, což podporuje jejich samostatnost a rozhodování. Televizní a rozhlasové přijímače v souladu s waldorfskými principy ve třídách nejsou. Pro tělesný rozvoj dětí mají učitelky k dispozici švédské lavičky, žebříky a stojany, které v kombinaci s vestavěnými patry vytvářejí motivaci k pohybu. Velmi dobře je mateřská škola vybavena dětskou literaturou. Výtvarný a pracovní materiál je bohatě doplněn přírodninami, které převážně tvoří výzdobu interiérů. Vánoční tematika silně ovlivnila estetický vzhled všech místností, dekorace jsou voleny s citlivým vkusem a v souladu s celkovým laděním místností.

Ředitelka školy plánovitě kontroluje úroveň materiálního vybavení jednotlivých tříd i jeho průběžné využití, o výsledcích vede evidenci. V oblasti dlouhodobého plánování promyšleně spolupracuje se zřizovatelem v rámci daných finančních možností. Její zájem příznivě ovlivňuje soulad prvků školního vzdělávacího programu s reálnou ekonomickou situací školy.

Úroveň materiálně-technických podmínek mateřské školy je vzhledem k realizaci školního programu vynikající.

Vzdělávací programy

Na školním vzdělávacím programu mateřská škola pracuje už druhým rokem, se záměrem přiblížit jej Rámcovému vzdělávacímu programu pro předškolní vzdělávání. Vychází z analýzy minulého školního roku, ve které kriticky určuje pozitiva i negativa dosavadní práce. V ročním plánu práce pak stanoví zásadní úkoly a prostředky plnění. Cílem vzdělávací práce je harmonický vývoj celé osobnosti s uplatněním metod, které jsou v souladu s waldorfskou pedagogikou (nápodoba, zachování rytmu a opakování, apod.). Plánování je promyšlené, s určením osobní odpovědnosti pracovníků. Obsah vzdělávací práce využívá jednotně pro všechny třídy deset slavností v kalendářním roce. Ve třídních vzdělávacích programech jsou tato témata zpracována s konkrétnějšími návrhy činností a specifiky jednotlivých tříd.

Povinná dokumentace je vedena na předepsaných nosičích. Zápisy v Přehledech výchovné práce průběh denních činností postihují, v některých třídách jsou méně průkazně zaznamenávány spontánní činnosti.

Evaluační práce je promyšleně zpracována. Systém je vícestupňový a čerpá z měsíčních hodnocení, pravidelných hodnocení na týdenním kolegiu, pololetních hodnocení a hospitačních rozborů. Směrem k dětem jsou zpracovány individuální záznamy se závěry pro další práci. Ředitelka provádí kontrolu vzdělávacích cílů systematicky a fundovaně, kontrolní činnost je účinná.

Organizace výchovně-vzdělávací činnosti respektuje denní rytmus, hlavním cílem je poskytnout dětem prostor pro spoluprožívání chování dospělých. K tomu směřují používané metody práce, které spočívají především v nabídce a motivaci. Tím je jednoznačně odstraněno nucení do jakékoliv činnosti a důsledně podporována autonomie dítěte. Učitelkami jsou nabízeny aktivity, které dítě může, ale nemusí využít. Motivace je však většinou tak silná, že se děti na činnosti dobrovolně podílejí a uplatňují v ní své specifické potřeby. Tím se tato činnost stává aktivitou spontánně volenou a dítě uspokojuje. Realizovaná forma organizace zároveň respektuje vývojové, kognitivní, sociální i emocionální potřeby dětí ve věkových smíšených třídách.

K naplňování vzdělávacího programu přispívají svým zapojením i rodiče, kteří jsou v něm aktivními partnery. Většinou se setkávají i mimo školu na společných křesťanských akcích, komunikují mezi sebou přímo i prostřednictvím školy (vzkazy a nabídky na nástěnkách). Informační systém je velmi pružný a funkční ve všech směrech (škola-rodice, rodiče-škola, rodiče-rodice). Jeho výsledkem je společné vytváření prostředí ve třídách i na zahradě (doplňování dřevěných přírodních prvků – pařezy, klády), výroba hraček z přírodních materiálů (ovčí rouno, textil, včelí vosk apod.), společně organizované akce včetně škol v přírodě.

Průběh a výsledky výchovně-vzdělávacích činností

Hospitace byly uskutečněny ve všech pěti třídách s následnými rozborů pedagogické práce učitelek. Charakteristickým znakem byla u všech učitelek znalost waldorfské pedagogiky, neboť všechny prošly v tomto směru alespoň základním kurzem. Chybějící odborná a pedagogická způsobilost neměla na věcnou a odbornou správnost výuky negativní vliv.

Spontánní činnosti

Pro spontánní činnosti měla většina dětí (až na pozdě příchozí) dostatek prostoru i času. Charakter činností nebyl ve všech třídách stejný. Podnětné prostředí lákalo děti v jedné třídě k tvořivým a námětovým hrám, které samostatně a bezprostředně rozvíjely. Také konstruktivní hry v této třídě měly velmi dobrou úroveň, děti v ní projevovaly obratnost, představivost i vytrvalost. Uměly se vzájemně velmi dobře dohodnout o spolupráci a respektovaly své názory. Měly dostatečný prostor pro vyjadřování a hra je zjevně uspokojovala. Avšak ne ve všech třídách se spontánní činnosti rozvíjely podobným pozitivním způsobem, někde děti jen seděly a nebyly stimulovány ani prostředím ani učitelkou, která jim ani možnosti her nenabídla. Přístup učitelek byl všude empatický, vlídný a vstřícný. Svě činnosti doprovázely písněmi nebo říkadly a tím přispívaly k příjemné atmosféře. Velmi dobře se v době her projevovала spolupráce s rodiči, kteří do tříd vstupovali přirozeně a bezprostředně, ať to bylo v rámci adaptace dětí anebo jenom ze zájmu. Ke spontánnímu pohybu měly děti dostatek příležitostí, ne vždy byl však vhodně využit. Aktivní pohyb byl zaznamenán ve třídě, kde učitelka dětem nabídla možnost zahrát si stolní tenis (nová pomůcka). Hodnocení her realizovaly učitelky prostřednictvím komunitních kruhů, ve kterých se děti měly příležitost samy vyjádřit o svých postojích a zkušenostech a učitelka je pak mohla konkrétně ocenit.

Úroveň spontánních činností je velmi dobrá.

Řízené činnosti

Organizace má různou formu, od individuální přes skupinovou k frontální. V době scházení probíhají činnosti organizované individuálně či skupinově, tak, jak je nabízí „denní rytmus“. Tyto činnosti jsou zařazovány pravidelně v určené dny (modelování, pečení, malování apod.) V době konání inspekce probíhalo ve všech třídách pečení chleba, kterého se děti různým dílem účastnily (mletí obilí, válení a hnětení těsta). Motivace byla nenásilná, spočívala především v aktivní činnosti učitelky, doprovázené zpěvem či recitací rytmických říkadel a popěvek. Přesto, že je tato činnost dětem dobře známá, většinou se zapojí všichni. Kladem je i pozorování průběhu kynutí a zdobení bochníku. V průběhu doby, určené pro spontánní činnosti, nastupuje do tříd i druhá učitelka, která svou připravenou činností rovněž děti stimuluje k aktivitě (tvoření řetězu ze slámy a textilu, zdobení svíčky včelím voskem). Ukončení her je signalizováno hudebním motivem, hraným učitelkou na flétnu, triangu apod., což děti podněcuje k činorodému úklidu, který je jimi i učitelkou důsledně zkontrolován. Kladem těchto pracovních činností byla nenásilná, ale dostatečně atraktivní motivace, prostor pro volný mluvní projev dětí (dětí spontánně komunikovaly mezi sebou i s učitelkou o činnosti samotné či o svých problémech), metody nápodoby, ale i možnost využít vlastní představy, adresné hodnocení a především sebeuplatnění dětí. Vzhledem k následující formě činností (opět řízené) se však některé děti neměly možnost realizovat ve hře. Další řízené činnosti měly opět ve všech třídách obdobný charakter, odlišený pouze výběrem písní a koled (příprava vánoční slavnosti). Děti přijímaly dramatické role radostně, především starší děti je dokázaly přesvědčivě vyjadřovat, správně a čistě intonovaly a rytmicky hrály na drobné nástroje. Pro mladší děti však již byla činnost dlouhá, několikadenní opakování již pro ně nemělo motivační náboj. V jedné třídě byl velmi náročný výběr písní, a to jak textově, tak intonačně. Naopak pohybové ztvárnění textu bylo nápadité a dětmi prožité, poutavé byly rekvizity i samotný pedagogický záměr.

V režimové chvilce před obědem se děti věnovaly prstovým hrám, doprovázeným říkadly. Přestože je děti dobře znaly, aktivně se do hříček zapojovaly. Motivační schopnosti a smysl pro humor učitelky podpořily jejich zájem a soustředění k činnostem.

Řízené činnosti mají velmi dobrou úroveň.

Průběh a výsledky výchovně-vzdělávací činnosti

Pro rozvoj hrubé motoriky mají děti příležitost především při pobytu venku, prostorové možnosti a denní režim poněkud omezují pohybové dovednosti dětí. Naopak jemná motorika je systémově rozvíjena při všech denních činnostech, což se projevuje v nadprůměrných výsledcích dětí ve výtvarné a pracovní oblasti. Při přípravě stolování i v sebeobsluze děti prokazují velmi dobré dovednosti včetně samostatnosti. Hygienické a zdvořilostní návyky mají děti dostatečně upevněné. Úroveň fantazie a představivosti se projevovala individuálně, v závislosti na osobnosti jednotlivých dětí nebo vedení učitelek.

Průběh a výsledky výchovně-vzdělávacích činností mají velmi dobrou úroveň.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Škola organizuje vlastními silami (učitelky a rodiče) divadelní kroužek. Spolupracuje s Waldorfskou základní školou Na Dědině, bývalí absolventi pořádají pro děti koncerty, čtou pohádky apod.

V objektu školy má pronajaté prostory arteterapeutická škola, její výtvarné aktivity předškolní zařízení využívá.

Rodiče jsou před zápisem seznámeni s alternativním programem školy prostřednictvím dotazníku, účastní se odborných přednášek, čerpají zkušenosti, rady i nápady z časopisu „Věneček“, který vydává jedna z maminek.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí MHMP o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení, ze dne 24. září 2001, pod čj. SKU05/4532/2001
2. Dohoda o počtu tříd a počtu dětí uzavřená se zřizovatelem na školní rok 2004/2005
3. Přehled o docházce zapsaných dětí ve školním roce 2004/2005
4. Přehledy výchovné práce ve školním roce 2004/2005
5. Evidenční listy zapsaných dětí ve školním roce 2004/2005
6. Vzdělávací program školy, Roční plán práce, Třídní vzdělávací programy na školní rok 2004/2005
7. Organizační řád, Vnitřní řád školy
8. Zápisy z kolegií, zápisy z hospitací a kontrol ve školním roce 2004/2005
9. Rytmus dne, rozpis personálního obsazení a přímé práce u dětí ve školním roce 2004/2005
10. Doklady o nejvyšším dosaženém vzdělání současného pedagogického sboru

ZÁVĚR

Waldorfská mateřská škola má vlivem cílevědomého a systematického vedení vytvořeny optimální personální a materiálně-technické podmínky pro provoz i pro naplňování zvoleného výchovně-vzdělávacího programu. Spolupodílení učitelek na řízení, analytické hodnocení pedagogického procesu a funkční poradní orgán (kolegium) rovněž příznivě ovlivňuje realizaci plánování. Dalším kladným vlivem je i neformální účast rodičů zejména při zlepšování a dotváření prostředí školy, ale i na organizování akcí.

Organizace spontánních a řízených činností je realizována v souladu s idejemi waldorfské pedagogiky. Výrazně je podporována samostatnost, fantazie a sounáležitost v činnostech, uskutečňovaných na bázi dobrovolnosti a prožitku. Potřeby dětí jsou uspokojovány, méně je však zohledněna řízená pohybová činnost (rozvoj hrubé motoriky) a důsledná časová rovnováha mezi činnostmi spontánními a řízenými.

Hodnotící stupnice:

vynikající	velmi dobrý	dobrá (průměrný)	vyhovující	nevyhovující

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektor Titul, jméno a příjmení Podpis

Vedoucí týmu Mgr. Stanislava Vandová Vandová v.r.

Člen týmu Jindřiška Černá Černá v.r.

V Praze dne 17. prosince 2004

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 21. prosince 2004

Razítko

Ředitelka školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení Podpis

Eva Líbalová Líbalová v.r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Arabská 683, 160 66 Praha 6 . Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – odbor školství MHMP	2005-01-04	01 1062/04-1505
Zřizovatel- Městská část Praha 6	2005-01-04	01-1062/04-1505

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly podány.